

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 18.

13. Lutego 1824.

Wiadomości krajowe.

— Ze Lwowa. —

C. K. zjednoczona nadworna Kancelaryja przez wzgląd na chwalebne usługi drugich Cyrkułowych Kommissarzów Jana Zalicza i Wincentego Wolframa, mianować ich raczyła pierwszymi Cyrkułowymi Kommissarzami.

Uwiedomienia

C. K. Rządu krajowego.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z d. 26. Października 1823 i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Dawidowi Herrmann, Fabrykantowi materii jedwabnych i wełnianych w Wiedniu przy Neubau Nro. 303 mieszkającemu, nadać przywilej 5letni na wynalazek: nowy materii na suknie i chustki kobiece, *merinos oriental*, nazwanej, z jedwabiu i najprzedniejszej wełny owczej. w szczególne wzory robionej, która przez to nabiera osobliwszego lustru, a przez szczególne przyrządzenie rzadkiej miękkości, i ma tę zaletę, że się zwyczajnym sposobem prać daie i za pomocą bardzo prostego mechanizmu po dwie sztuki tej materii, na jednym warsztacie wyrabiać można.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 2. Września i stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź raczył uprzywilejowaney już co do wynalazku ulepszenia kamiennych węgla fabryce Steigerowskiej w Wiedeńskim Neustadzie, pięcioletny przywilej na wynalazek przygotowania węgla kamiennych przez proste i niekosztowne postępowanie w polu otwartem, a to tak, że one 1) w paleniu się, daleko większe gorąco jak surowe węgle kamienne wydaia, że 2) też węgle żadnego sadu nie wydaia; a dla następnego ulotu siarki nie tylko do wszystkich robót w ogniu, ale i do każdego innego użytku korzystnie służyć mogą, przeto bez węglów z drzewa wypalonych całkiem obejść się można, i że 3) transport tychże stał się nader łatwiejszym, gdyż surowy produkt blisko połowę z swego ciężaru traci.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą a

d. 4. Października i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Józefowi Guth, uprzywilejowanemu fabrykantowi farb chemicznych w Wiedniu w przedmieście *Hundsturm* Nro. 55. mieszkającemu, nadać przywilej 5letni na poprawę wynalazku pod d. 12. Sierpnia 1822 uprzywilejowanego robienia farb pod nazwiskiem: farby zielonej Cesarskiej, Mitis, Kirchbergskiej, Oryginalnej, Nowozielonej i Wiedeńskiej z płodów kopalnianych krajowych w handlu używanych, podług której to poprawy, kwas octowy z osady czerwonej bez destylowania otrzymywany, wcale nie ze swojej istoty nie traci, postępowanie jest krótsze a płody zyskną się lepszego gatunku i zastąpią na zaletę.

Najiaśniejszy Pan raczył najwyższą uchwałą z d. 2. Września 1823 stosownie do przepisów Patentu z dnia 8. Grudnia 1820 nadać Józefowi Ancillo, approbowanemu aptekarzowi w Wenecyi, przy ulicy Śgo. Łukasza pod Nrem. 3801., pięcioletny przywilej na odkrycie dodawania do kakao osmazom (zwierzęcego aromatu) i tym sposobem robienia czekolady roślinno-zwierzęcej czyli osmazomicznej. Wydział Lekarski nie znalazł nic do zarzucenia przeciw wykonywaniu przywileju niniejszego we względach zdrowia.

Najiaśniejszy Pan raczył najwyższą uchwałą z d. 21. Września 1823 stosownie do przepisów Patentu z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Dominikowi d'Angeli z Tryestu, pięcioletny przywilej na wynalazek za pomocą pływającego budynku na morzu otrzymania szczególnym sposobem urządzenia kąpieli tak w naturalnej wodzie morskiej, jakoteż w ciepłej, które urządzenie z miernymi wydatkami, łączy w sobie przyzwoitość, bezpieczeństwo i korzyści dla zdrowia. Wydział Lekarski nie znalazł nic do zarzucenia we względach zdrowia przeciw wykonywaniu przywileju tego.

D. 13. Czerwca r. z. rozdawano podczas iarmarku w Kalużu Cyrkuła Stryyskiego, nagrody przeznaczone ze Skarbu na podzwignienie chowu bydła i koni, przyczem następujące osoby obdarzone zostały: 1) Józef Matheus,

poddany z Doliny, Henryk Geislinger, poddany z Gelsendorf i Wilhelm Deck, poddany z Ugartsthal po 20 Cz. Zł. w złocie za najpiękniejsze żrzebce po stadnikach skarbowych. 2) Józef i Filip Kram, poddani z Nowego Katuża, Felix Kamiński z Lutyńsk, Adam Baumann z Landestrey kameralnego Państwa Katuż, Fryderyk Haas z Landestreu i Andrzej Oleś z Kamienia po 6 Cz. Zł. w złocie za najpiękniejsze także klaczk.

Wiadomości zagraniczne. Zjednoczone Stany Ameryki północnej.

Listy handlowe z północnej Ameryki umieszczone w gazetach Angielskich donoszą, że Stany Zjednoczone miały zamiar założyć osadę na brzegach Afryki koło przylądka Mesurado. Wysłano na morze znaczną liczbę czarnych i kolorowych ludzi, których wnosząca się ludność Stanom Zjednoczonym zdawała się niebezpieczną, lecz królowcy uderzywszy na tych ludzi, część iedną w pień wycieli. Pozostali, oszańcowali się w kilku z ziemi wystawionych chatach, które nazwali Monroeva na cześć Prezydenta Monroe. Cała ta osada miała mieć nazwisko Liberyka.

Ameryka Hiszpańska.

Zapewniając w listach z Buenos-Ayres pisanych pod d. 8mym Listopada, że Sir Tomaszowi Hardy udało się załagodzić zatargi przez Kapitana Willes dowodząc korwety Brazen wynikię (który wpływające okręty pierwszej jeszcze przeglądał niżeli władze portowe Buenos-Ayreskie). Tym sposobem ustąpi niechęć panująca tam przeciw Anglikom.

Gazeta New-Times umieszcza co następuje: »Wspomniano niedawno o Francuzko-Mexykańskiej Kompanii, której miało być poruczone obrabianie Mexykańskich mian złotych i srebrnych. Niewiadomo nam, czyli plan ten się udał, tyle tylko wiemy, że Angielsko-Mexykańska Kompania nie zawisała od pierwszej w tymże samym celu udała się do Meksyku. Milion funtów szterlingów ma być obróconych na to późniejsze przedsięwzięcie. Jeżeli zwrócimy przytęm uwagę na doskonałość Angielskich machin, dobrego potem przedsięwzięciu możemy spodziewać się skutku, chyba, że wewnętrzne rozruchy w Meksyku przeszkadzać będą tak chwalebnym zamiarom. Aż do r. 1810 nadzwyczajny był dochód z kopalń Mexykańskich. W r. 1809 czyniły dochodu przeszło 26 mill. dolarów. Od tego czasu przerwano roboty w kopalniach, woda je zalała, a właściciele wojnę domową zruynowani do szczytu, nie są o uszycie je w stanie. Słychać, że Angielsko-

Mexykańska Kompania zawarła ugodę z właścicielami sześciu najobfitszych kopalń. Z tych pięć znajduje się w obwodzie Guanarato, którato prowincya leży u podnóżka Kordyl-lerów i Arabuaku w najludniejszój części Nowej Hiszpanii, a oraz w najbogatszój w kosztowne kruszce. Zapewniając, że na papier publiczne nowej Angielsko-Mexykańskiej Kompanii dają po 12cie od sta procentu.«

W gazecie Madryckiej z d. 9. Stycznia czytamy następujący artykuł: »Z dawniejszego listu pisanego z Callao pod d. 21szym Sierpnia 1823 a umieszczonego w gazecie naszej dowiadujemy się, że rojaliści postępowali na południe od Limy wzdłuż brzegów, a rokoszanie w tymże samym kierunku morzem, w obopólnym zamiarze rozstrzygnięcia bitwy losu Państwa Peruwiańskiego. Piszą w listach z Limy pod d. 8mym Wrzesnia nadeszłych do Kadyxu i Gibraltaru, że rokoszanie wyładowawszy na brzegi Aryki, tak żywo przytęci byli od rojalistów, iż z 5000 składających wyprawę ani ieden nie został żywy. Te same listy dodają, że zdobycie wyższego Peru można już uważać za ukończone, gdyż nie ma tam powstańców, wyjąwszy wojsko blokujące Callao.«

»Doniesienia odebrane przez tę samą sposobność z Vera-Cruz dochodzące do 27go Października zapewniają, iż Angielski okręt wyednał zawieszenie kroków nieprzyjacielskich między twierdzą i miastem, ale w dni kilka znowu rozpoczęte zostały, ponieważ rokoszanie przestąpili warunki przez samych siebie podane. Z Hawanny odplynęły cztery statki z wojskiem i z wojennemi zapasami dla twierdzy Vera Cruz. Wyprawa ta naprzód opanowała wyspę Sacrificios celem zapewnienia sobie ważnej twierdzy San Juan de Ulloa.«

Brazyliia i Portugalia.

O nowych wypadkach w Rio-de-Janeiro czytamy co następnie w Gazecie giełdy Hamburskiej pod d. 27mym Stycznia: »Odebraliśmy pocztę Angielską z d. 23go w. m. Statek Creole przywiózł z Rio-de-Janeiro do Londynu listy aż do 26go Listopada. Dnia tego wieczorem była w Rio wielka trwoga i zamieszanie, ponieważ odebrano rozkaz w koszarach, ażeby całe wojsko udało się do cesarskiej Quinty (pałacu). D. 11go z rana dowiedziano się, że to uczyniono z przyczyny, iż pierwszy były Minister Jose Bonifacio de Andrada starał się nwieść wojsko. Stany posłały poselstwo do Cesarza prosząc o objaśnienie, a żądnej nie odebrawszy odpowiedzi całą noc by-

ły zgromadzone. D. 12go w południe postępowano wojsko ku pałacowi Kongressu, prowadziło z sobą działa, Officerowie wszedłszy do Izby zgromadzeń rozwiązała Kongress imieniem Cesarza i uwięzili Deputowanych Antonia Carlosa Martina, Franciszka (brata byłego Ministra Andrady) Monte z żoną i Lai-chę. Wsadzono ich do batu i zawieziono na wyspę węzową. Potem iechał Cesarz z całą okazałością po ulicach miasta, przyymowani byli wszędzie okrzykami, a wieczorem było oświetlone miasto. Jose Bonifacio opuścił dom swój, ale wynaleziono go wieczorem i uwięziono także. Od 14. do 21go nałożono embargo na wszystkie okręty; dopiero dnia ostatniego odplynął okręt przewozowy Laconia na miejsce przeznaczenia do Havru wioząc zapieczętowane rozkazy i wspomnianych sześciu Deputowanych z rodzinami. Wydano odezwe, w której obiecywano 400 milrejów nagrody temu, kto wyda twórców pism rozmaitych poprzelipianych po mieście a ganiących niniejszy postępęk rządu. D. 22go ustatła jedyna opozycyjna gazeta. D. 25go wróciło wojsko z S. Christovao stojące tam czas niejak i na rozkaz Cesarza. — Dnia 22go nadeszła wiadomość, że Montevideo zajęte zostało przez wojsko Brazylijskie.

Hiszpania.

Wyrokiem z dnia 14go Stycznia rozkazał Król, ażeby medal wyszczególnienia (*escudo de distinction*) udzielać na mocy wyroku z dnia 14go Grudnia r. z. tym, którzy z czystym przychylnością ku Królowi bronili z zapalem praw Królewskich, Religii i kraju, na przyszłość z większym dawany był ograniczeniem, ponieważ rozdawany dotąd przez głównych Kapitanów Królestwa nie odpowiadał zamierzonemu celowi.

W liście z Perpignan piszą pod d. 13. Stycznia: »W dzień po owym tumulcie, który powstał na widok Pułkownika Targarone, to jest d. 5go Stycznia, Gubernator Barcellony Jenerał Fernig dał z siebie piękny poświęcenia przykład. Bryg Sardynski Conception tonął d. 6go Stycznia w obliczu portu, a żaden Hiszpański żeglarz nie chciał się pusuzać na rozburzone morze. W tym Gubernator z kilkoma Francuzami wszedł na małe czółno okrętu Etouille, Porucznik Berger z 19go lekkiego pułku z ludźmi swoimi kierował wielką szalupą, i chociaż batwany okrywały ich co chwila, przybyli szczęśliwie do brygu i wtedy właśnie uratowali jego załogę, gdy już wodą napelniał się

zaczął. Szczątki okrętu przyciągnięto nazajutrz do portu. Z załogi Sardynskiej dwóch marytków było mocno uszkodzonych.

Wielka Brytania i Irlandya.

Stychać, że Król ma osobiście zagać Parlament d. 3. Lutego.

Józef Marryatt, Członek Parlamentu za Sandwich i Prezydent wydziału Lloyds umarł tknięty apoplexyją d. 13. Stycznia.

Podług doniesień z d. 19. Listopada w Demerary było inż wszystko spokojne.

Stawny Członek Stanów Hiszpańskich D. Antonio Alcala Galiano, bawiący teraz w Londynie, zbija w iedną z tamtejszych Gazet twierdzenie Restauradora, iako od Officerów załogi Gibraltarskiej miał być hanbiony, pisze, że go owszém świetnie przyymowali, a gdy na rozkaz Gubernatora Lorda Chatterna miał wyieżdżać z Gibraltaru, wstawiali się za nim, ale nadaremnie.

Goniec Londyński z d. 19go Stycznia pisze, co następuje: »Nie powątpiewamy o tem, że Poselstwo Prezydenta północnej Ameryki musiało ściągnąć uwagę Rossyi. (Zapewne nie przez słowa wstępu, wszakże wyraźnie powiedziano: że Zjednoczonym Stanom so nie tak bardzo nie idzie, iak o zachowanie »przyjaźni Cesarza Alexandra.« — Uwaga Gwiazdy.) W samej istocie ten wspomnianego Poselstwa jest ustanowczo nieprzyjacielskie przeciw rozszczeniu tego Mocarstwa, które w mówiło w siebie, że jeden Ukaz jego jest dostatecznym do zamienienia całego Oceanu w morze Rosyjskie. (»Ow przez nas słownie przytoczony wyjątek z Poselstwa dowodzi, że nie w Poselstwie, ale tylko w mniem umiarkowanych wyrazach Angielskiego dziennikarza ukrywa się nieprzyjaźń; atoli dziennikarz ten nie ma żadnego powołania i od nikogo nie jest uznany.« Uw. Gwiazdy.) Śmiało możemy wierzyć, że oświadczenia Rządu naszego uczynione Rządowi północnej Ameryki względem Poselstwa Prezydenta były nayożądniejszego rodzaju. Jesteśmy w stanie zapewnić czytelników naszych, że w zapytaniach obchodzących Europę i Amerykę, Angliia zgadza się zupełnie z Ameryką północną. (»William Cobbet długi czas bawiący w północnej Ameryce, w pamiętniku podanym niedawno Królowi Angielskiemu, zupełnie przeciwne wyrażenie. Może więc Goniec opuszczony od Ministrów i nie mający za sobą publicznej opinii być o tej rzeczy więcej uwiadomiony, niżeli William Cobbet?« Uwaga Gwiazdy.)

D. 27. Stycznia Xiążę Polignac naradzał się długo w Gloucester-Lodge z P. Caningiem, już zupełnie teraz ozdrowiałym.— U Króla w Bryghtonie była d. 19. Stycznia wielka Gabinetowa Rada.

P. Fryderyk Cathcart, Sekretarz przy Angielskiem Poselstwie w Petersburgu, mianowany został pełnomocnym Ministrem przy Niemieckim Związku.

List z Demerary pisze, co następnie, pod d. 15. Listop.: »Dotychczas sądzą tu podług praw wojskowych; wszelkie interesa zatamowane, ponieważ każdy pod bronią. Wielu murzynów zawikłanych do ostatniego spisku okuto w kajdany, a niektórych stracono. Kilkunastu siedzi w w więzieniu, na których nie wydano wyroku.«

Francya.

Dzień 21szy Stycznia, jako dzień zgonu Ludwika XVI., obchodzony był w Stolicy równie, jak w całej Francyi żałobnem nabożeństwem i zamknięciem wszystkich teatrów. Przy téj sposobności odprawiano się po raz pierwszy żałobne nabożeństwo w kaplicy na cmentarzu Ś. Magdaleny. Teraźniejszy Król kazał wystawić tę pojedynczą kaplicę r. 1815 d. 21. Stycznia, na tém samém miejscu, gdzie pogrzebane były zwłoki Ludwika XVI. i jego Małżonki, żądaj przeniesiono je do kościoła Ś. Dionizego. Odtąd w téj kaplicy nieukończony jeszcze, ani wewnątrz, ani z powierschowności, codziennie Msza się odprawia. Kaplica zbudowana w formie krzyża mieści w sobie posągi nieszczęśliwego Króla i Królowej. Pod kaplicą zrobiona będzie kaplica grobowa i grób, gdzie złożone zostaną kości znalezione przy odkopywaniu fundamentu. Posępny rzęd słupów otacza tę podziemną kaplicę i ma z nią związku. Z powierschowności wygląda ten gmach jak grób starożytny, idzie się do niego ulicą wysadzoną cyprysami.

W skutku postanowienia Ministra Woyny, woyska będące w pochodzie z Hiszpanii, które d. 21. Stycznia (w dzień zgonu Ludwika XVI.) nie będą jeszcze na miejscu swojego przeznaczenia, odebrały rozkaz, zatrzymać się d. 20. t. m. wieczorem i przez d. 21. zabawić w miejscu, do którego doszły. Nakazano wszystkiemu oddziałom woyska, ażeby d. 21. Stycznia ubrane w świetnych mundurach przytomne były na obchodach, które w dniu wspomnianym po wszystkich gminach Królestwa odprawiać się będą.

Kommandor de Britto, Portugalski sprawujący interessa, wręczył Prezydentowi Rady Ministrów, Hrabie Villèle, wielką wstęgę orderu Chrystusa, daną mu od J. K. Mość Jana VI.

San Miguel, były rewolucyjny Minister Spraw Zagranicznych za Rządu Stanów Hiszpańskich, przybył do Bordeaux.

Jenerał Moryllo, który d. 9. Stycznia przybył do Rochefort, podług zapewnienia Gwiazdy otrzymał pozwolenie od Rządu Hiszpańskiego zabawić we Francyi rok cały dla poratowania zdrowia swojego.

Taż sama Gazeta pisze, iako same pomysłyne wiadomości odbiera z Departamentów, że przyjaciele porządku i Monarchii iednoczą się po wszystkich miejscach Francyi, by godnych imienia tego Deputowanych posłali do Izby.

P. Clero, drukarz z Belfortu, wydał z końcem roku 1823go kalendarz pod tytułem: Kulawy poseł Francuzkich wyborców. Wydawca zapozwany został od Królewskiego Adwokata z powodu umieszczonych w tym kalendarzu kilku artykułów zawierających biograficzne wiadomości o Deputowanych. Sąd Belforcki skazał Pana Clero na 6miesięczne więzienie i karę pieniężną 1000 frank. P. Clero appellował do Sądu Królewskiego w Kolmarze i mimo odwołania się ze strony Król: Adwokata, zmniejszono karę na jednomiesięczne więzienie i na zapłaceniu 500 frankow.

Z Toulonu piszą pod d. 11. Grudnia: »Nasza dywizya okrętowa stojąca w Lewancie, składa się teraz tylko z iedney fregaty i kilku pomniejszych wojennych okrętów. Niezabawem ma być powiększoną. Dnia 8. t. m. wypłynęło ztąd na morze 3 fregat i 2 korwet, by zawieść naszego głównego Konzula w Tunezie na miejsce jego przeznaczenia. Cztery z tych okrętów udadzą się ztamtąd do Smyrny. Tańże z Toulonu odpłynął d. 7. bryg ieden. Oczekniemy z Brestu drugiego brygu mającego takie samo przeznaczenie. Onegday odpłynęło dwie galiot do Martyniki. Fregata i dwie gabarry udały się d. 6go t. m. do Korsyki, odwożą woysko, a inne z tamtąd przyprowadzą. Jedną z tych fregat ma zawieść do Konstantynopola Hrabiego Guilleminot, naszego nowego Posła.